

**Referat fra Intensivkurset i Rønbjerg d. 9.9.01 - 16.9.01.
"Klinisk handledning - ett samband mellen teori och praktik i
sjuksköterskeutbildningen."**

Søndag d.9.9.:

Kurset starter i et ganske forfærdeligt dansk efterårsvejr med storm, regn og rusk. Vejret medfører forsinkede færger, fly, tog og busser, hvorfor kurset kommer senere i gang end beregnet. De sidste kursusdeltagere er først fremme til sengetid. For de fremmødte deltagere er der velkomst og introduktion til kurset kl. 20.00 samt en kort præsentationsrunde.

Mandag d. 10.9.:

Dagen indledes med en præsentation af kursuslederne og af samtlige kursusdeltagere. Der nedsættes en "Social-komite" til at forestå sociale arrangementer om aftenen. I komitéen er der en repræsentant fra hver skole. Der er en kort information om Nordplus, og netværket "Nordman", samt om de muligheder, det giver studerende og undervisere, at uddannelsesinstitutionerne deltager i det nordiske samarbejde i Nordplus. Herefter er der afsat 45 min. pr. skole til at præsentere deres uddannelsesinstitution og uddannelsesprogrammet her med hovedvægt på praksisprogrammerne og den kliniske vejledning.

Mälardalens Högskola, Institutionen för vård och folkhälsovetenskaper, starter præsentationen og uddyber bl.a. arbejdet på högskolen med kliniske adjunkter. Deres arbejdsområder i den kliniske del af uddannelsen er at opkvalificere vejledningen, så den opfylder kravet om högskolemässighet. De to studerende fra Mälardalen afslutter fremlæggelsen med at fremlægge deres erfaringer fra vejledningen i den kliniske del af uddannelsen. Man ønsker at mødes med sin vejleder ca. 1 gang om ugen, og at være i klinisk uddannelse på kvalificerede uddannelsessteder tæt ved uddannelsesstedet. Desuden ønsker man forbedring af introduktionen og de planlagte samtaler i forløbene. Der opleves et stor skel mellem teori og praktik. P.g.a de senere års ændringer i uddannelsen mod en akademisk uddannelse er der ofte meget lidt forståelse for, hvad uddannelsen egentlig indeholder blandt de kliniske vejledere. De studerende oplever, at de kliniske adjunkter er et kvalitetsløft i uddannelsen.

De studerende fra **Viborg Sygeplejeskole** fortsætter med at præsentere uddannelsen i Viborg og uddybe rammerne for den kliniske vejledning her. Det påpeges bl.a. problematisk, at sygeplejelærerne kun deltager i forventningssamtaler, midtvejssamtaler og standpunktsbedømmelser. Der er et ønske om at se vejlederen fra skolen hyppigere, fordi sygeplejelæreren opleves som en person, der er "med" den studerende. Den studerendes ansvars og kompetenceområde beskrives og sammenholdes med hhv. praktikvejlederens og sygeplejelærernes ansvar og kompetence i den kliniske del af uddannelsen.

Efter de studerendes indlæg uddyber repræsentanterne fra den kliniske del af uddannelsen, hvilke overvejelser der gøres på praktikstederne med hensyn til udvælgelsen af vejledere og fortæller om struktureringen af det kliniske

uddannelsesforløb. Der er en kort beskrivelse af praktikvejledernes formelle 7 ugers uddannelse. De danske kliniske sygeplejerskers generelle store motivation for at deltage i uddannelsen af de studerende fremhæves.

Jyväskylä Polytechnic beskriver deres uddannelse og fortæller indledningsvis, at mange finsk uddannede sygeplejersker arbejder i både Norge og Sverige p.g.a stor arbejdsløshed i Finland. I Finland vælger man speciale i sygeplejerskeuddannelsen fra begyndelsen modsat fx i Danmark. De to finske studerende, der deltager i kurset er studerende på en international sygeplejerskeuddannelse i Jyväskylä, hvor også studerende fra andre lande uddannes. Dette tilbud indebærer bl.a. mere træning i forløbet. Studiet udbydes sammen med et engelsk universitet, og indebærer fx også studier i udlandet. De finske studerende har derfor været i praktikforløb i både Indien og England. Det er til tider et stort problem at finde kliniske uddannelsessteder i Finland, og ofte er der trange vilkår m.h.t vejledning i den kliniske uddannelse. Der arbejdes nu med at beskrive det ideelle tilbud om vejledning og de konkrete ønsker i forhold hertil i håb om forbedrede forhold. De studerende oplever også problemerne, og bl.a fremhæver de, at de til tider (ofte) udnyttes som arbejdskraft og arbejder som "unterskötersker" fremfor at være studerende.

Ersta og Sköndal Högskola: Skolen præsenteres som den første uddannelsesinstitution for sygeplejersker i Sverige, og har netop haft 150 års jubilæum. Skolen uddannede oprindeligt diakonisser, og skolen hviler stadig på et kristent grundlag. Etik er et højt prioriteret område i uddannelsen med ganske mange points. Nylig fik skolen magisterekksamensret, hvilket er ganske enestående for en uddannelsesinstitution i Sverige, der ikke er tilknyttet et universitet. Mere end halvdelen af de ansatte undervisere har en doktorgrad. Magisterprogrammet indeholder palliativ omsorg, geriatrisk omsorg, etik og æstetik.

De studerende fremhæver skolens tilbud om samtaletræning og omvårdnadshandledning. Begge tilbud udbydes fra 2.termin. I forbindelse med samtaletræningen mødes man i basisgrupper, spiller forskellige rollespil, der optages på video og efterfølgende analyseres. I omvårdnadshandledningen mødes man i gruppen med den tilknyttede vejleder én gang ugentlig og modtager vejledning på forskellige problemstillinger.

Studenterne fra **Høgskolen i Agder, Institut for Helse og idrett. Institut for Sykepleiefag. Arendal og Kristianssand** beskriver lærerens funktion som deltager i forventningssamtaler, halvtidssamtaler og slutevalueringer. Læreren godkender opgaver o.lign., er kontaktperson for afdelingspersonalet og har samtalegrupper med studenterne. Der er ønske om, at en udenforstående person kan deltage ved samtalerne, og at lærerne får mere praksiserfaring. Modsat ønskes også, at vejlederne får en højere vejledningskompetence, og at vejlederne til tider kunne aflastes, da deres vejledningsopgaver er meget omfattende. Der er mange forslag til forbedring af forholdene fra Norge: Man ønsker at kontaktsygeplejersken får en ansættelse med en vis stillingsbrøk til vejledning og løn for funktionen. Vejledning af studenter skal være en frivillig opgave, og der skal tilbydes kurser og oplæring. Der er også et ønske om, at afdelingspersonalet er opmærksomme på, når en student kommer i praktikken. Man ønsker en "stelledag": - en dag, hvor læreren kommer og følger den studerende med tid til efterfølgende refleksion.

Studenterne beskriver, hvordan 5-8 studenter mødes ca. hver 2. uge i faste vejledningsgrupper til vejledning. Til denne vejledning er der fremmødepligt, modsat forholdene ved forelæsningserne i løbet af uddannelsen.

I Agder findes decentraliseret uddanning, og en af studenterne på dette program beskriver, hvordan man som student kan gøre brug af refleksionsnotater. Refleksionsnotater indebærer, at studenten nedskriver sine refleksioner over praksisoplevelser og modtager skriftlige eller mundtlige tilbagemeldinger herpå fra sygeplejelæreren og kontaktsygeplejersken.

Sophiahemmet i Stockholm: Sophiahemmet er en af de små skoler i Stockholm med 50 nye studenter hver termin. Uddannelsen er på 3 år. Studenterne på Sophiahemmet genkender mange af de problemstillinger, der allerede er præsenteret af de øvrige skoler. Studenterne beskriver, hvordan man er begyndt i stedet for at følge en bestemt vejleder i stedet er begyndt at følge patienterne. Dette stiller øgede krav til de studerende om at fokusere på egen uddannelse, egne mål og en øget evne til at søge kundskaber selv.

De studerende fremhæver desuden, hvordan man er begyndt at øge samarbejdet med andre uddannelser og "samtræne" med andre fagkategorier.

Sygeplejerskolen i Vestsjællands Amt, Slagelse: Skolen i Slagelse beskriver uddannelsen med hovedvægt på den kliniske del. Beskrivelse af de mange forskellige titler, der i de senere år er dukket op i den kliniske del af den danske uddannelse: uddannelsesansvarlige, uddannelseskoordinatorer og praktikvejledere. I den daglige vejledning er vejledere ofte uden formelle pædagogiske kvalifikationer, og den klinisk uddannelsesansvarlige sygeplejelærers opgave er bl.a. at kvalificere den kliniske uddannelse. Derfor er der udarbejdet en studiemappe i Slagelse mhp. at ensrette og øge kvaliteten i den kliniske del af uddannelsen.

Gennemgang af indholdet på kurset: Pædagogik og vejledning, der er af 7 ugers varighed og udbydes til de sygeplejersker, der fungerer som praktikvejledere. Der er beskrevet forventninger og krav til de praktikvejledere, der har gennemgået dette kursusforløb. Sygeplejelærerne deltager ikke med ved de obligatoriske samtaler i det kliniske uddannelsesforløb, - modsat hvad der er tilfældet ved de øvrige skoler. Det understreges, at sygeplejerspraksis i Slagelse ikke forstås som anvendt teori, men som en selvstændig del af uddannelsen, der må forstås i sin egen ret. Man arbejder med at tage udgangspunkt i den studerendes læringsbehov, læringsmål og læringsstrategi afstemt efter uddannelsesordningen og de aktuelle læringsmuligheder på det pågældende uddannelsessted. Ideen er at det er den studerendes ansvar at lære - men under vejledning.

Den faglige del af dagen afsluttes med et flot rollespil, hvor de studerende fra Slagelse illustrerer to forskellige eksempler på, hvordan en forventningssamtale mellem en studerende og en praktikvejleder kan foregå.

Den "sociale komite" har arrangeret bowling kl. 21.00. Da samtlige deltagere imidlertid er udmattede efter dagens faglige program og gårsdagens anstrengende rejseaktivitet udskydes aktiviteten til tirsdag.

Tirsdag d. 11.9.:

Dagen indledes med en opsummering i grupper fra mandagens præsentationer. Grupperne præsenterer herefter følgende problemområder til videre bearbejdelse i løbet af ugen.

1. Stort gab mellem teori og praksis
2. Stort pres på praktikvejlederne
3. Ansvarsfordelingen
4. Studenterne er overladt til sig selv i den kliske del af uddannelsen.
5. Læringsmiljøets kvalitet fremfor praksisperiodens længde. (Kvalitet / kvantitet)
6. Manglende opsamling og forberedelse til næste praktik
7. Neutral person i fx evalueringssituationen
8. Praksispligt for lærerne
9. Én eller flere praktikvejledere
10. Uklarhed om personlig udvikling og faglig udvikling.
11. Manglende kommunikativ kompetence.

De på forhånd udpegede arbejdsgrupper udvælger senere på dagen hver 1-2 områder, som gruppen ønsker at arbejde videre med tirsdag og onsdag eftermiddag. (dvs. 2 x 3 timer)

Herefter er *Marion Thorning* inviteret som gæsteforelæser. Marion Thornings oplæg omhandler følgende 3 områder:

1. Relationen
2. Sproget
3. Kulturen

Følgende er uddrag fra Marion Thornings oplæg:

Ad. 1:

Marion Thorning starter med et citat: "*For et menneske kan opnå en eminent grad af læring kræver det tid, iagttagelse, sult, svimmelhed, svaghed i maven og andre ubehageligheder.*" - For at kunne lære må man tåle lidelse, og for at lære andre noget må man kunne tåle at se andre lide. Og støtte andre i den proces, det er at gennemgå denne lidelse.

Marion Thorning fremhæver, at det er et problem for sygeplejelærere at de er uddannede som sygeplejersker: - De er uddannede til at lindre lidelser, og ikke til at støtte mennesker i at gennemgå lidelser og opsøge lidelser.

Med udgangspunkt i Illeris' teorier om læreprocesser præsenteres 3 former for læring: *kumulativ læring*, som kræver slid og udenadslære, dvs. hårdt arbejde, *assimilativ læring*, der fordrer evne til refleksion, og *akkomodativ læring*, der medfører ny erkendelse / fremsynethed og inddrager den lærendes følelser.

Marion Thorning afrunder med at henvise til Dalai Lama, der siger om forudsætningerne for at skabe forandring, nå sine mål og opnå lykke: Man skal have lærdom og uddannelse, motivation og entusiasme, og man skal yde en indsats.

Ad. 2:

I sygeplejen har vi det problem, at vi siger ét, men gør noget andet. Fx siger vi, at vi taler om patienterne først og fremmest, herefter om hinanden som kollegaer og sidst om privatlivet. I flg. Agneta Frasséns sociologiske undersøgelser af forholdene i

Sverige, gør sygeplejerskerne i virkeligheden det stik modsatte. Helle Plough Hansen viser samstemmende, at forholdene på danske onkologiske afdelinger er lige sådan. Det er et problem i forhold til at skabe forandring, at man ikke ser / ønsker at se realiteterne i øjnene.

Samtalen mellem lærere og studenter problematiseres som en ligeværdig samtale. Fx når læreren starter en evaluering med at spørge: "Hvordan synes du selv det gik?" Den studerende vil altid tænke på: "Hvad vil læreren have, jeg svarer?" I vejledningssamtaler vil studenten derfor ofte have al sin energi bundet hos læreren i stedet for hos sig selv. Vigtigt, at den studerende ikke griber opfordringen - men giver bolden tilbage til læreren. I dialogen mellem lærer og student er det væsentligt at offentliggøre begge parter indre monologer, - dvs at begge parter tør noget / risikerer noget og accepterer, at der er tale om et uddannelsesforløb og ikke omsorgsrelationer.

Ad. 3:

Marion Thorning tager her udgangspunkt i de kulturelle koder, der først bliver bevidste, når de overskrides. Savater (spansk forfatter) beskriver forskellige former for færdigheder, hhv "lukkede" (faste) og "åbne" færdigheder. I en kultur kan det være vigtigt, at have rum for de åbne færdigheder, hvis man ønsker udvikling.

Brugen af ros i forbindelse med socialiseringen i uddannelsesforløb beskrives. Bruges ros i uddannelsesforløb vil relationen til vejlederen blive vigtigere end målet / faget / sagen. Som modsætning til ros / vurderinger af adfærd i vejledningsforløb nævnes anerkendelse, hvor man arbejder med den studerendes intentioner i stedet for at fokusere på hendes adfærd.

Den lærerendes udvikling kan beskrives som en udvikling fra at være ubevidst inkompetent, over bevidst inkompetence og bevidst kompetence og til ubevidst kompetence. "Lidelsen" i læring forekommer mellem den bevidste inkompetence og den bevidste kompetence. Underviseren skal her støtte den lærendes udvikling fra inkompetence til det kompetente niveau. Vejledning er væsentlig på alle uddannelsesniveauer og specielt på afslutningen af uddannelsesforløb, hvor det er særdeles vigtigt at have kompetente diskussionspartnere. Ofte ses den modsatte holdning i danske uddannelsesforløb: Vejledningen mindskes, jo længere den studerende kommer i et uddannelsesforløb.

Marion Thorning afslutter foredraget med et citat: "Det er den tid, du har spildt på din rose, der gør den så betydningsfuld for dig." (Ræven til den lille prins i Antoine de Saint-Exupéry's Den lille prins)

Det er vigtigt, at vejlederen og studenten spilder noget tid sammen !!

I forhold til alle 3 områder giver Marion Thorning et oplæg, hvorefter der er korte og meget inspirerende "summegrupperarbejder."

Den sidste del af dagen er der gruppearbejde, hvor man i grupperne diskuterer de problemstillinger, man har ønsket at arbejde videre med. Problemstillingerne diskuteres og perspektiveres på baggrund af Marion Thornings oplæg.

Onsdag d. 12.9.:

Dagen indledes med indslag fra hver skole af 5 min.s varighed. De fleste indlæg er præget af gårsdagens tragiske hændelser i USA.

Den faglige overskrift for dagen er: "Vejledning i tekst og kontekst. Om vejledningsbegrebet og anvendelse i praksis."

Reidar Espeland indleder med et oplæg hvor der fokuseres på læringssyn, forståelse af pædagogiske og psykologiske processer og metodiske tilgange i forbindelse med vejledning. Reidar tager bl.a. udgangspunkt i Kierkegaard's kendte citat om hjælpekunsten, og beskriver grundelementerne i pædagogisk psykologi: Det intellektuelle område, - det emosjonelle område og det psykomotoriske område, som væsentlige elementer også i vejledningen. En vejledning begynder ofte med en fortælling, der også indeholder følelsesmæssige elementer. Vejlederens opgave er herefter at perspektivere fortællingen ud fra de 3 grundelementer og "strukturere en situation, som gør det muligt for den vejledningssøgende, selv at opdage."

Reidar understreger, at forandringsprocesser tager tid..., - og gennemgår afslutningsvis vigtigheden af såvel ydre og indre strukturer i vejledningssamtaler. Igen understreges det, at vejledning ikke kun er nødvendigt for uerfarne studenter under oplæring, men at vejledning også er et vigtigt og nødvendigt tilbud til alle - også til erfarne praktikere.

Anne Wibe Poulsen fortsætter med et oplæg, der tager udgangspunkt i, hvordan Sygeplejeskolen i Vestsjællands Amt har valgt at anvende sygeplejefaglig vejledning som en del af sygeplejestudiet, med det formål at stimulere den studerendes faglige og personlige læring. Siden 1999 har man på Sygeplejeskolen i Vestsjællands Amt tilbudt sygeplejefaglig vejledning i psykiatri-praktik-forløb, der ofte opleves som specielt krævende og vanskelig af den studerende. Man (= sygeplejestuderende, uddannelsessygeplejersken og vejlederen) mødes hver 4. uge til vejledningsforløb af 2 timers varighed i grupper på op til 7 personer.

Med udgangspunkt i én studerendes problemstilling vejledes den pågældende studerende af vejlederen, - mens den øvrige gruppe deltager som reflekterende team. Typiske problemstillinger, der bliver drøftet til vejledningen, er: etiske, faglige, personligt-faglige og uddannelsesmæssige problemer.

Der er så gode erfaringer med brugen af sygeplejefaglig vejledning, at tilbuddet om sygeplejefaglig vejledning er udvidet og nu også tilbydes i andre praktikforløb.

Tine Milling afrunder dagens oplægsrække med at beskrive, hvordan man kan bruge sygeplejefaglig vejledning i praksis. Tine Milling, der er afdelingssygeplejerske og uddannet sygeplejefaglig vejleder med både dansk og norsk godkendelse, tager i sit oplæg udgangspunkt i mange af de problemstillinger, der er rejst af specielt de studerende i løbet af mandag og tirsdag.

Tines visioner som ansvarlig for dels den studerendes uddannelse og for praktikvejledningen på en konkret afdeling er, at man kunne lave grupper med x antal studerende, x antal praksisvejledere og x antal sygeplejelærere og en vejleder "udefra".

Tine problematiserer, at det så ofte angives som et problem, at kernien mellem den studerende og vejlederen "ikke passer", og at den studerende oplever, at såvel læreren som vejlederen er "imod" den studerende. Tine beskriver sine erfaringer med at anvende sygeplejefaglig vejledning som sygeplejelærere, og problematiserer, at mennesker generelt og måske sygeplejersker specielt har en hang til at ville være

succes'er og lykkes, og modsat ikke magter at tackle fejl og til, i nogen sammenhænge, ikke at lykkes. En oplagt udviklingsmulighed kunne netop være at være opmærksom på dette forhold i vejledningen, og bruge vejledningen som et redskab til at tackle dette "selvskabte" problem.

Oplæggene afsluttes med følgende ønsker fra kursusedtagerne på baggrund af oplægget:

At vejlederen har øget kompetence til vejledning, ønske om såvel sygeplejefaglig vejledning og almindelig vejledning, min. sygeplejefaglig vejledning i "svære praktikker", tilbud om "ad hoc" sygeplejefaglig vejledning efter behov.

Den faglige del af dagen afsluttes med gruppearbejde, hvor man i "de faste" grupper fortsætter drøftelserne og bruger dagens oplæg til at perspektivere de valgte problemstillinger. Desuden forberedes gruppernes oplæg fredag.

Endelig - onsdag eftermiddag og aften lykkes det "Social-komiteen" at motivere kursisterne til forskellige arrangerede aktiviteter: Foruden aktivitet i svømmehallen og fitness-centeret, er der arrangeret både laserkamp og bowling.

Torsdag d. 13.9.:

Studietur til Viborg, hvor kursusedtagerne ser Viborg Sygeplejeskole, og hører om nogle af de forskellige aktiviteter, der foregår her - såvel faglige som sociale aktiviteter.

Herreløgen forestår sammen med kursisterne fra Viborg rundvisningen på skolen. Efter frokost er der rundvisning på sygehuset og i hjemmeplejen.

Den sidste del af eftermiddagen byder på muligheder for at se Viborg by og foretage indkøb. Kl. 19.00 mødes alle på sygeplejeskolen, - de studerende deltager i fællesspisning på sygeplejeskolen arrangeret af de studerende på det internationale modul på Viborg Sygeplejeskole, hvorefter der er mulighed for at gå i byen sammen.

- Lærerne går ud at spise i byen sammen med enkelte af underviserne tilknyttet det internationale modul på Viborg Sygeplejeskole.

Fredag d. 14.9.:

Dagen starter kl. 9.30 efter de sidste kursister er vendt tilbage fra Viborg kl.9.00.

De studerende fremlægger deres gruppearbejder og skitserer de ideelle vilkår for vejledning i praksis.

Ønsker til vejledningen er: en lærer fra skolen deltager ved forventnings-, midtvejs- og slutsamtaler, hvilket ikke er almindeligt på fx Ersta og i Slagelse. Man oplever specielt i Sverige, at mange vejledere fra praktikken stiller ikke store krav til studerendes faglighed. Læreren skal "højne" niveauet ved samtalerne og holde fokus på læringsmålene. Desuden fremhæves betydningen af, at læreren har praksiserfaring. Vejlederne bør tilsvarende have pædagogiske kurser, så de bliver i stand til at stille større krav. Der er et stort ønske om vejlednings- eller refleksionsgrupper, der mødes med faste mellemrum med en "udefrakommende" / "udenforstående" / "neutral" vejleder og har fælles refleksioner, evt. også med vejlederen fra praksis som deltager.

En gruppe fremhæver en idé, hvor en ekstra deltager, - en anden studerende - er med ved de obligatoriske samtaler som den studerendes refleksionspartner i

“ettertid”. Det fremhæves, at dette ville betyde en ændret balance i magtforholdet i samtalerne og være en form for kvalitetssikring. Observatøren vil øge sin vejledningskompetence, der både vil være en værdifuld kompetence at udvikle i forhold til sygeplejerskearbejdet generelt, men specielt i forhold til senere vejledningsopgaver. Gruppen fremlægger flere fordele ved dette forslag, såvel for lærerne som for vejlederen fra praksis med bl.a. en øget bevidstgørelse om deres funktioner ved samtalerne. Gruppen har diskuteret, hvorvidt denne rolle skal være en påtvungen del af studiet?

Nogle studerende har diskuteret betydningen af forventningssamtalerne og klargøringen af mål for perioden. De studerende har oplevet, at lærerne ikke finder det vigtigt, at de studerende mestrer de tekniske / instrumentelle dimensioner af sygeplejefagpraksis. De studerende mener modsat, at det netop er vigtigt at få lov at tilegne sig disse funktioner i praktikforløbene. Gruppen har udvekslet erfaringer og er blevet vældig inspireret af hinanden. Derfor foreslås en sammenkobling af alle de positive enkelt-elementer, der findes på samtlige skoler.

Maritta fra Finland fremlægger den ene lærergruppes gruppearbejde på finsk - Der bliver stillet interesserede og uddybende spørgsmål fra – de finske – studerende, mens alle øvrige deltagere får et lærerigt indblik i, hvordan de finske deltagere har oplevet hovedparten af kurset.

Den anden lærergruppe beskriver de to verdener, der præsenteres af hhv. vejledere (den kliniske verden) og sygeplejelærere (den akademiske verden) samt de redskaber, studenterne kan anvende: Forberedelse før praktik, forventningssamtalen, forändrad handledningsmodel og sygeplejefaglig vejledning.

Den faglige del af dagen afsluttes med en demonstration af en sygeplejefaglig vejledning. Reidar er vejleder for en gruppe, hvor deltagerne repræsenterer de 3 grupper, der har været repræsenteret på kurset: studerende, lærere og vejledere tilknyttet både den teoretiske del og den kliniske del af uddannelsen. I denne vejledningsseance illustreres tydeligt, hvordan studenter kan indgå som værdifulde deltagere i vejledningsgrupper, der er sammensat af såvel undervisere, vejledere og studenter.

Fredag aften har festkomitéen arrangeret en hyggelig og sjov afskedsmiddag.

Lørdag d. 15.9.:

Dagen indledes med et kort oplæg om evaluering og vurdering, hvorefter kurset evalueres ved hjælp af metaforer og billeder: Hver deltager udvælger et eller flere postkort, der udtrykker, hvilken betydning, kurset har haft for vedkommende og hvilke indtryk, kurset har givet. Kursisterne samles i mindre grupper og beskriver enkeltvis disse indtryk for hinanden.

Efter en kort samlet tilbagemelding til arrangørerne af kurset afsluttes en både fagligt og socialt meget inspirerende og givende uge med uddeling af kursusbeviser.

Referent: Elsebeth Larsen